

Janusz Korczak – prekursor i obrońca praw dziecka

Henryk Goldszmit - znany jako Janusz Korczak urodził się 22 lipca 1878 roku (lub 1879) w Warszawie, jako syn adwokata Józefa Goldszmita i Cecylii z domu Gębickiej. Został wychowany w polskiej kulturze w duchu hasła pracy społecznej. Gdy choroba ojca przyczyniła się do kłopotów materialnych rodziny, jako uczeń gimnazjum udzielał korepetycji, by pomóc matce w utrzymaniu rodziny. W 1898 zdał maturę i rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Cesarskiego Uniwersytetu w Warszawie.

W latach 1905–1912 pracował jako pediatra w żydowskim Szpitalu dla Dzieci w Warszawie. W 1908 r. został członkiem Towarzystwa „Pomoc dla sierot”, które miało objąć opieką osierocone i najbiedniejsze dzieci wyznania mojżeszowego.

Był współzałożycielem Domu Sierot dla dzieci żydowskich w Warszawie, działającego od 1912 r. Jako dyrektor Domu Sierot wprowadził w placówce zasadę, że każdy wychowanek był jej gospodarzem, pracownikiem i kierownikiem. Dziecięca społeczność działała tam na równych prawach, opartych o sprawiedliwość, braterstwo i równy podział obowiązków. System wychowania Korczaka opiera się na szacunku, zaufaniu i porozumiewaniu się z dzieckiem, traktowaniu go jako partnera.

Po wybuchu I wojny światowej w latach 1914–1917 został młodszym ordynatorem rosyjskiego szpitala dywizyjnego na zapleczu frontu ukraińskiego. Po urlopowaniu z wojska z powodu choroby w 1917 r. był lekarzem w przytułkach dla dzieci pod Kijowem. Od 1919 r. współtworzył także dla dzieci polskich Zakład Wychowawczy „Nasz Dom” w Pruszkowie.

W latach 1919–1920 w czasie wojny polsko-bolszewickiej pełnił służbę lekarza w Wojsku Polskim. W czasie okupacji niemieckiej nosił polski mundur wojskowy i nie aprobował dyskryminacyjnego oznaczania Żydów opaską z Gwiazdą Dawida. Podczas przeprowadzki do getta warszawskiego prowadzonego przez niego Domu Sierot dla dzieci żydowskich został aresztowany przez Niemców za brak obowiązkowej opaski z Gwiazdą Dawida i osadzony na kilka tygodni na Pawiaku. Dzięki pomocy przyjaciół zwolniono go w grudniu 1940.

Chociaż oferowano mu wyjście z getta i kryjówkę, nigdy nie był tym zainteresowany. W dniu 5 sierpnia 1942 roku personel, 200 wychowanków Domu Sierot i sam Janusz Korczak zostali wyprowadzeni z budynku przez niemieckich żołnierzy, a następnie wywiezieni do obozu śmierci w Treblince, gdzie zostali zamordowani. Janusz Korczak został z podopiecznymi do samego końca, stając się symbolem bezgranicznego oddania sprawie dzieci.

Dla dzieci napisał wiele utworów literackich, np: „Mośki, Joski i Srule”, „Józki, Jaśki i Franki”, „Sława”, „Król Maciuś Pierwszy”, „Król Maciuś na wyspie bezludnej”, „Bankructwo małego Dżeka”, „Prawidła życia”, „Kajtuś czarodziej”, „Uparty chłopiec. Życie Ludwika Pasteura”, „Ludzie są dobrzy”, „Trzy wyprawy Herszka”.

Był zwolennikiem równości dziecka w świecie dorosłych i poszanowania jego praw. Chciał organizować społeczeństwo dziecięce na zasadach sprawiedliwości, równych praw i obowiązków. W placówkach korczakowskich życie wewnętrzne organizowały takie instytucje jak dziecięcy sejm, sąd, redagowana w nich prasa, system dyżurów, opieka dzieci nad dziećmi, notariat, kasa pożyczkowa, kluby sportowe i kółko „pożytecznych rozrywek”. Przesłaniem tych myśli były m.in. publikacje Janusza Korczaka: „Jak kochać dziecko”, „Prawo dziecka do szacunku”, „Sam na sam z Bogiem”, „Kiedy znów będę mały”, „Pedagogika żartobliwa”.

Opracował R. Talaga na podstawie publikacji:

- [Janusz Korczak – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)
- [Kim był Janusz Korczak? - Fundacja "Wawel z rodziną" \(fundacijawawel.pl\)](#)